

PŘÍRODNÍ ZAHRADA

...abychom na zahradě nebyli sami

JAK HOSPODAŘIT

- vyhýbáme se chemickým přípravkům, používáme pouze **přírodní hnojiva** (hnůj, kompost)
- **nepoužíváme rašelinu**, protože její těžba není šetrná k přírodě
- pěstujeme **původní a tradiční druhy** a odrůdy rostlin, keřů a stromů
- nepřenášíme na zahradu rostliny, keře ani stromy z přírody
- nerozšiřujeme rostliny ze zahrady do okolní přírody
- **neizolujeme zahradu** od jejího okolí výstavbou neprostupných plotů
- pamatujeme na to, že i **plevel** má na zahradě místo
- udržujeme na zahradě **pořádek**, ale nepřeháníme to s péčí o ni

JEZÍRKA A TŮŇKY

Nejsou jen potřebným zdrojem vody pro okolní volně žijící zvířata, ale představují i místo určené pro život rostlinám a živočichům přímo či nepřímo vázaným na vodu.

- tůň by měla být na většině míst **mělká**, aby se voda dostatečně prohřála
- **břehy jsou pozvolné**, případně umístíme do tůně prkno, po kterém mohou uvízlí živočichové vylézt
- většinu dne na tůň svítí **slunce**
- nikdy do tůně **nevysazujeme ryby**, tůňku i život v ní spolehlivě zničí
- nevysazujeme ani žádné další živočichy, objeví se sami
- zdrojem vody může být voda svedená z okapu
- pokud tůň osázíme vodními rostlinami, nebudeme potřebovat **žádný vodní filtr**

? VĚDĚLI JSTE, ŽE:

- v tůňkách, kde žijí larvy vážek, čolci a žáby, se nevytláhne **žádný komár**
- v jediné tůni bez ryb může žít i **několik stovek** různých organismů

LOUKY A TRÁVNÍKY

Luční společenstva jsou typická svou druhovou pestrostí rostlin a živočichů. Jejich složení závisí do značné míry na přírodních podmínkách, ale také na způsobu péče o ně. Bez pravidelné údržby by totiž brzy zarostla nežádoucími rostlinami, avšak přílišná péče jim také nesvědčí.

- trávnický **sečeme postupně**, mozaikovitě či ponecháváme nekosené pásy a některé části sečeme pouze jednou za rok nebo každý druhý rok
- vyséváme **luční směsi**, případně zakládáme alespoň kvetoucí pásy s využitím lučních druhů
- při kosení volíme **šetrnější prostředky** (kosa, lištová sekačka), nikdy nemulčujeme
- v případě kvetoucích záhonů volíme bohatě kvetoucí a osvědčené druhy ze **zahradek našich babiček** (včetně kvetoucích bylinek)
- bojujeme s invazními druhy rostlin (zlatobýl, křídlatka, netýkavka, vlčí bob)

? VĚDĚLI JSTE, ŽE:

- intenzivní kosení luk způsobilo **úbytek téměř 90 %** motýlích druhů
- pořízení **několika králíků nebo kozy** je nejúčinnější nástroj pro zlepšení péče o luční porosty

ÚKRYTY A HNÍZDIŠTĚ

Spousta organismů využívá zahrady jako útočiště v jinak nehostinném prostředí nebo zemědělské krajině. Nachází tu vhodná místa pro rozmnožování, bohaté zdroje potravy či úkryty pro zimování.

ZÍDKA

- slouží jako **úkryt** pro různé druhy bezobratlých, ale i obratlovců, např. ještěrek
- může oddělovat zahrady, podepírat svah, vždy by měla být **osluněná**
- osadíme ji **suchomilnými rostlinami** (bylinky, rozchodníky, netřesky)

KOMPOST

- je nejen místem, kde můžeme **zhodnotit zbytky** rostlin, ale také prostředím vhodným pro život řady organismů, jež rozkladným procesům napomáhají
- složení kompostu by mělo být **co nejpestřejší** (tráva, listí, větve, hnůj, plevel i odpad z kuchyně)
- nepřidáváme vápno ani další chemikálie, které by měly rozkladné procesy urychlit
- alespoň část kompostu ponecháváme delší dobu **bez překopávání** a zajistíme jí kontakt s volnou půdou, což umožní migraci živočichů do okolí

HMYZÍ HOTEL

- nabízí různé **možnosti úkrytů** či stanovišť pro mnohé skupiny bezobratlých na jediném místě
- umístíme jej na **nejslunnější místo** v zahradě, na **konstrukci** použijeme zbytky kmenů ovocných stromů včetně kůry, nejvhodnější jsou ty přímo ze zahrady, s dutinami atd.
- **náplní** mohou být nejrůznější materiály ze zahrady: zbytky sena, rákos, svazky větviček, kusy kůry, špalíky dřeva, ale i cihly, tvárnice, trubky či střešní tašky
- **okolí hotelu** můžeme osadit kvetoucími bylinkami, obložit kameny, polínky či kusy kůry

ČMELÍN

- představuje další možnost, jak do naší zahrady přilákat natrvalo další druhy hmyzu
- umístíme jej na místo **chráněné před přímým sluncem** i severním větrem
- královny neodchytáváme, vše **ponecháme na přírodě**

PTAČÍ BUDKY

- řada ptáků hnízdí ve stromových dutinách, pařezech nebo skalních štěrbinách, pokud takových míst máme na zahradě nedostatek, můžeme je nahradit ptačími budkami
- **jednotlivé budky se od sebe liší** rozměry, tvarem, použitým materiálem, způsobem zavěšení i umístěním (více na stránkách České společnosti ornitologické)

KRMÍTKA

- pravidelné **přikrmování ptáků** je důležité především v zimních měsících, zejména v období vysoké sněhové pokrývky či námrazy
- krmítka umístujeme celkem libovolně, nutné je pouze zajistit ptákům z krmítka **dobry výhled**, aby včas odhalili blížícího se predátora (např. naši kočku)

PÍTKA

- když ptákům poskytneme **čistou vodu**, budou mít o důvod víc stát se trvalými obyvateli naší zahrady
- zdrojem vody může být zahradní jezírko, miska s vodou nebo speciálně vyrobené pítko
- umístujeme vždy tak, aby byli koupající se ptáci **v bezpečí**

K DALŠÍMU ČTENÍ:

www.zivazahrada.cz

www.birdlife.cz/zapojte-se/pomoc-ptakum/ptaci-zahrady

www.udrztosprirodou.cz/ziva-zahrada

DŘEVINY

Poskytují vhodné podmínky pro život obratlovců i bezobratlých nejen během svého života, ale i poté, co stromy a keře odumřou, se jejich dřevo stává atraktivní pro mnohé druhy.

- pěstujeme **původní odrůdy** stromů a keřů, případně naše přírodní listnaté stromy (dub, lípa)
- pokud musíme některý strom porazit, ponecháme v zahradě jeho vyšší pařez, případně i kus kmene, který necháme volně ležet, **trouchnivé dřevo** hostí nepřeberné množství živočichů
- o stromy a keře na zahradě **pravidelně pečujeme**, avšak nikdy je neprořezáváme ani neprostřiháváme v době ptačího hnízdění (od března do konce září)
- listí, větve či pokácené dříví ze stromů neuklízíme úplně pečlivě, ale v podobě hromad rozmístíme po zahradě, vytvoříme tím **úkryty** pro obojživelníky, hmyz, pavouky a některé malé savce

Ochrana fauny ČR o.p.s., Hrachov 13, 262 56 Svatý Jan

- ☎ **Pohotovostní číslo stanice:** 603 259 902
- ☎ **Ekocentrum:** 603 549 125
- ✉ info@ochranafauny.cz
- 📌 [@ochranafauny](https://www.facebook.com/ochranafauny)
- 📷 [@ochrana_fauny](https://www.instagram.com/ochrana_fauny)

Vzniklo za podpory

Středočeský kraj

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY